

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18664

Tarih : 24.06.2026

10/4325

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de engelli ve yaşlı bireylere yönelik bakım hizmetleri, sosyal devletin temel sorumluluk alanlarından biri olmasına rağmen son yıllarda hem kamu hem de özel sektör eliyle yürütülen uygulamalarda ciddi yapısal sorunlar ortaya çıkmıştır. Engelli ve yaşlı bakım merkezlerinde yaşanan ihmal, istismar, kötü muamele, şüpheli ölümler ve diğer hak ihlallerine ilişkin kamuoyuna yansıyan vakalar, mevcut bakım sisteminin insan hakları, denetim, şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından kapsamlı biçimde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, bakım hizmetlerinin niteliğinin, denetim mekanizmalarının etkinliğinin, personel ve altyapı yeterliliğinin değerlendirilmesi; kamu ve özel bakım kuruluşlarının işleyişinde ortaya çıkan yapısal sorunların tespit edilmesi; hizmet alan bireylerin haklarının etkin biçimde korunmasına yönelik gerekli yasal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

GEREKÇE

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı verilerine göre ülke genelinde 107 resmi ve 338 özel bakım ile rehabilitasyon merkezinde toplam 39 bin 281 engelli yurttaş bakım hizmeti almaktadır. Bu hizmet alanı, özellikle yaşlanan nüfusun artışı ve engelli bireylerin kurumsal bakıma daha fazla yönlendirilmesiyle birlikte genişlemekte; ancak niceliksel artışa rağmen niteliksel denetim ve insan haklarına uygunluk açısından aynı ölçüde bir gelişme sağlanamamaktadır. Bu durum, bakım hizmetlerinin giderek daha fazla tartışma konusu haline gelmesine neden olmaktadır. Son yıllarda basına ve yargı süreçlerine yansıyan olaylar, bakım merkezlerinde yaşanan sorunların münferit değil, sistematik nitelik taşıdığını göstermektedir. Özellikle özel bakım merkezlerinde yoğunlaşan vakalar, denetim eksikliği, personel yetersizliği ve kâr odaklı işletme anlayışının yol açtığı ciddi ihlalleri ortaya koymaktadır.

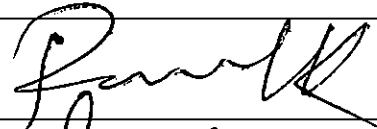
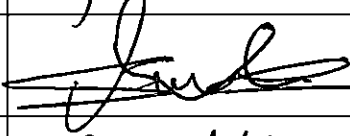
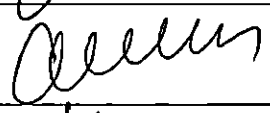
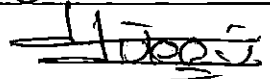
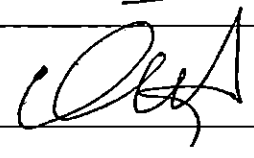
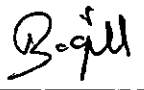
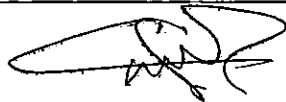
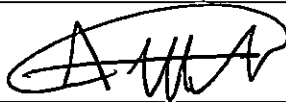
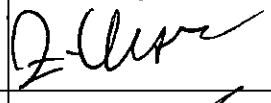
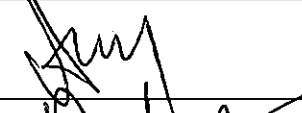
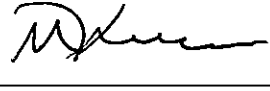
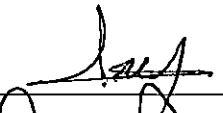
Bu kapsamda en güncel örneklerden biri Batman'da faaliyet gösteren Özel Batman Şifa Bakım Merkezi'nde ortaya çıkan tablodur. Yaklaşık 70 yetişkin engelli bireyin kaldığı belirtilen söz konusu merkezde engelli bireylere yönelik kötü muamele, ihmal ve çeşitli şiddet iddiaları kamuoyuna yansımış, olayın ardından ciddi bir kamuoyu tepkisi oluşmuştur. Basına yansıyan bilgi ve belgelerde engelli bireylere yönelik cinsel istismar, fiziksel şiddet, kötü muamele ve şüpheli ölüm iddiaları yer almış; olay kamuoyunda büyük infial yaratmıştır. Engelli bir kadın yurttaşın bakım merkezi personeli 6 kişinin sistematik cinsel saldırısına maruz kaldığı ve bu süreçte hastanede iki kez kürtaj edildiği, 28 yaşındaki zihinsel engelli bir yurttaşın "telefonla oynamaması için" bir görevli tarafından elleri bağlanarak bir gün boyunca bekletildiği, bu nedenle kolunda kangren olduğu ve hastaneye kaldırıldıktan sonra yaşamını yitirdiği de iddialar arasındadır. Bu tablo, bakım ve koruma amacıyla faaliyet göstermesi gereken kurumların, etkin denetim ve hesap verebilirlik mekanizmalarının yokluğunda engelli bireyler açısından şiddetin, istismarın ve ölümün yaşanabildiği kapalı alanlara dönüşebildiğini; devletin koruma yükümlülüğünü yerine getirmekte ağır biçimde yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır.

Benzer şekilde İstanbul Beylikdüzü'nde faaliyet gösteren Özel Mor Menekşe Bakım Merkezi'nde ortaya çıkan vahim olaylar da engelli bakım hizmetleri alanında yaşanan yapısal çöküşü gözler önüne sermektedir. Kamuoyuna yansıyan bilgi, belge ve soruşturma dosyalarına göre merkezde engelli bireylerin sistematik şiddete, aşağılayıcı uygulamalara ve insanlık dışı muameleye maruz bırakıldığı; bazı bireylerin aç bırakıldığı, temel bakım ihtiyaçlarının karşılanmadığı, fiziksel saldırıya uğradığı ve ağır ihmal koşullarında yaşamaya zorlandığı ortaya çıkmıştır. Bu tablo, bakım merkezlerinin yeterli denetimden uzak bırakılmasının engelli bireyler açısından nasıl bir hak ihlalleri rejimi yarattığını açık biçimde göstermektedir. Bu karanlık tablonun en trajik örneklerinden biri ise bu merkezde bulunan otizmlili ve epilepsi hastası 21 yaşındaki Uğur Yıldırım'ın 22 Kasım 2024'te yaşamını yitirmesi ile sonuçlanmasıdır. Yürütülen soruşturmalarda ve Adli Tıp raporlarında, Uğur Yıldırım'a tedavi dozunun yaklaşık 30 katı ilaç verildiği, ölümünün bu aşırı doz uygulamasıyla bağlantılı olduğu yönünde tespitlere yer verilmiştir. Olayla ilgili hazırlanan iddianamede tutuksuz yargılanan 9 çalışan hakkında öldürme, yaralama ve suçu bildirmeme gibi ağır suçlamalar yöneltilmiştir. Aynı merkezdeki kamera kayıtları ve incelemelerde ise yüzü aşkın ihmal ve istismar bulgusuna ulaşıldığı kamuoyuna yansımıştır. Uğur Yıldırım'ın ölümü, yalnızca bir bakım merkezi

skandalı değil; denetimsizliğin, cezasızlığın ve engelli bireylerin yaşam hakkını korumakta başarısız olan mevcut sistemin ağır bir sonucudur. Devletin koruması altında olması gereken bireylerin yaşamını yitirmesi, bakım hizmetlerindeki sorunların artık ihmal sınırını aşarak ciddi sistematik bir yaşam hakkı ihlaline dönüştüğünü göstermektedir.

Bu sistematik sorunların bir diğer örneği ağır otizm tanılı Sinan Gündoğdu'nun 25 yaşından beri bakım merkezlerinde geçirdiği 7 yıllık süreçtir. Bu süreç boyunca İstanbul Pendik'te, sonra Sakarya'da ve en son Amasya'da bakım merkezlerinde gördüğü şiddet, kötü muamele ve kötü bakım koşullarında Sinan Gündoğdu'nun fiziksel ve ruhsal sağlığı ciddi biçimde kötüleşmiş, önemli ölçüde kilo kaybetmiş ve sahip olduğu sınırlı iletişim becerilerini dahi yitirmiştir. İstanbul'da yaşayan ailesi tarafından yakın takibinin sağlanabilmesi amacıyla yıllardır İstanbul'daki bir merkeze nakli talep edilmiş ancak bu başvuru yer olmadığı gerekçesiyle her seferinde reddedilmiş, Sinan her seferinde ailesinden daha da uzak bir merkeze nakledilmiştir. Sinan Gündoğdu'nun farklı bakım merkezleri arasında sürekli olarak sevk edilmesi, kurumsal sorumluluğun parçalanması ve her kurumda benzer şiddet ve ihmal iddialarının tekrar etmesi, mevcut bakım sisteminin yapısal bir kriz içinde olduğunu göstermektedir. Bu vaka, bakım merkezlerinde yaşanan sorunların bireysel hatalardan değil, kurumlar arası koordinasyonsuzluk, denetimsizlik ve hesap verilebilirlik eksikliğinden beslenen yapısal bir soruna işaret etmektedir.

Tüm bu örnekler birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye'de engelli ve yaşlı bakım hizmetlerinin üç temel yapısal sorun alanı etrafında şekillendiği görülmektedir. Birincisi, denetim mekanizmalarının zayıflığı ve çoğu zaman şikâyetle bağlı olarak işlemedir. İkincisi, özel bakım merkezlerinde kâr odaklı yaklaşımın insan onurunu önceleyen hizmet anlayışının önüne geçmesidir. Üçüncüsü ise personel yetersizliği, düşük ücret politikaları ve mesleki eğitim eksikliklerinin hizmet kalitesini doğrudan düşürmesidir. Bu üç temel sorun, bakım merkezlerinde yaşanan ölüm, ihmal, şiddet ve kötü muamele vakalarının zeminini oluşturmaktadır. Bu tablo yalnızca idari bir eksiklik değil, aynı zamanda temel bir insan hakları ve sosyal devlet krizidir. Engelli ve yaşlı bireylerin yaşam hakkı, onur hakkı ve güvenlik hakkı bakım merkezlerinde yeterince korunamamaktadır. Bu nedenle bakım hizmetlerinin piyasalaştırılmasına dayalı mevcut modelin eleştirel biçimde yeniden değerlendirilmesi, kamusal sorumluluğun güçlendirilmesi ve insan hakları temelli bir bakım sistemi kurulması zorunludur. Bakım merkezlerinin tamamında bağımsız ve sürekli denetim mekanizmalarının oluşturulması, şeffaflık ilkesinin güçlendirilmesi ve ailelerin sürece etkin katılımının sağlanması temel öncelikler olmalıdır. Ayrıca bakım hizmetlerinde çalışan personeller uzmanlaşmış kadrolardan oluşmalı, çalışma koşulları iyileştirilmeli, mesleki eğitim standartları yükseltilmeli ve bakım emeği sosyal olarak güvence altına alınmalıdır. Bu çerçevede bakım hizmetlerinin insan onuruna uygun, şeffaf ve denetlenebilir bir yapıya kavuşturulması açısından Türkiye'de engelli ve yaşlı bakım merkezlerinde yaşanan ihmal, istismar, şüpheli ölüm ve kötü muamele vakalarının tüm boyutlarıyla araştırılması, denetim mekanizmalarının etkinliğinin değerlendirilmesi, özel ve kamu bakım kurumlarının yapısal sorunlarının ortaya konulması ve gerekli yasal-idari düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bir Araştırma Komisyonu kurulması kritik önem taşımaktadır.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
2	SIRRI SAKIK	AĞRI	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6			
7	BURCUĞUL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	